

Ali protiv Srbije¹ (broj 4662/22), 25.3.2025.

Povreda člana 3. Ek

Podnosila predstavke je Ahmet Jaafar Mohamed Ali, državljaniin Bahreina. Trenutno se nalazi u zatvoru u Bahreinu.

Predmet se odnosi na ekstradiciju podnosioca predstavke iz Srbije u Bahrein. Tražili su ga u Bahreinu nakon što je u odsutnosti osuđen za krivična djela terorizma i uhapšen u Srbiji u novembru 2021. prema međunarodnoj potjernici koju je izdao Interpol. Tokom postupka ekstradicije podnosilac predstavke je tvrdio da bi, kao šijit i politički aktivist, bio u opasnosti od progona, mučenja ili čak smrti u Bahreinu. Sudovi su, međutim, potvrdili odluku o njegovoj ekstradiciji utvrdivši da je njegovo prisustvo u Srbiji nezakonito.

Na kraju je izručen 24. januara 2022. nakon što je srbijanski ministar pravosuđa dobio diplomatska uvjeravanja da će podnosilac predstavke imati ponovno suđenje u kojem će moći lično iznijeti svoj predmet.

Pozivajući se na član 3. (zabrana nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja) Evropske konvencije, podnosilac predstavke navodi da se u vrijeme ekstradicije suočio sa stvarnim rizikom da bude podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju; da ga je njegova ekstradicija izložila doživotnoj kazni zatvora bez izgleda na slobodu i da srbijanske vlasti nisu uzele u obzir ništa od prethodno iznesenog pri donošenju odluka.

Evropski sud je, između ostalog, istakao da su se domaća tijela umjesto da izvrše suštinsku analizu navodnog straha podnosioca predstavke od progona, ograničila na formalno ispitivanje zakonskih uvjeta za njegovu ekstradiciju, odnosno jesu li ispunjeni kriteriji za ekstradiciju iz Evropske konvencije o ekstradiciji i Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima. Sudovi su se usredotočili na prirodu počinjenih krivičnih djela i na to da je prisustvo podnosioca predstavke u Srbiji nezakonito, a ne na ocjenu njegovih tvrdnji prema članu 3. Jamstva države moliteljice odnosila su se na ponovno suđenje u prisustvu podnosioca predstavke, a domaći sudovi nisu procijenili jesu li u svojoj praktičnoj primjeni pružili dovoljno jamstvo da će podnosilac predstavke biti zaštićen od rizika postupanja zabranjenog Konvencijom, iako su bili dužni to učiniti. Evropski sud je dalje istakao da se Ministarstvo pravosuđa nije uključilo ni u kakvo ispitivanje podnesaka podnosioca predstavke u ovom dijelu. Evropski sud je zaključio da domaće vlasti u postupku ekstradicije nisu provele nikakvu, a kamoli rigoroznu kontrolu navoda podnositelja zahtjeva koji se odnose na rizik od zlostavljanja suprotno članu 3. u Bahreinu.

Laterza i D'Errico protiv Italije (broj 30336/22), 27.3.2025.

Povreda člana 2. Ek

Podnosioci predstavke su sin i supruga umrlog G.L.

Predmet se odnosi na odluku o obustavi krivičnog postupka koju su pokrenuli podnosioci predstavke povodom smrti G.L. od tumora na plućima u julu 2010. godine. G.L., koji je između 1980. i 2004. bio zaposlen u Ilvi (preduzeću specijaliziranom za proizvodnju i preradu čelika), umro je od tumora pluća u julu 2010. Podnosioci predstavke su 2015. podnijeli krivičnu prijavu državnom tužiocu protiv nepoznate osobe ili osoba za ubistvo iz nehata, tvrdeći da je smrt

¹ Informacije su pripremljene u saradnji između Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i Odjela za sudsku dokumentaciju i edukaciju Sekretarijata Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine. Iste su informativnog karaktera i ne obavezuju Sud.

njihovog srodnika uzrokovana produženim izlaganjem na radnom mjestu otrovnim tvarima koje se koriste u proizvodnji čelika. Tužilac je 2019. godine zatražio da se predmet obustavi, smatrajući da prikupljeni dokazi nisu dokazali da je bolest koja je dovela do smrti G.L. bila profesionalne prirode. Podnosioci predstavke su se bezuspješno žalili na tu odluku.

Pozivajući se na procesni aspekt člana 2. (pravo na život), podnosioci predstavke se žale na odbijanje domaćih vlasti da nastave istragu. Posebno kritiziraju da su vlasti donijele rješenje o obustavi postupka bez uzimanja u obzir vještačenja koje pokazuje vezu između G.L.-ove bolesti i njegove izloženosti štetnim tvarima na radnom mjestu. Oni također tvrde da su vlasti time što su prekinule istragu odlučile da neće ispitati dokaze koji bi, po njihovom mišljenju, omogućili identificiranje odgovornih za provođenje sigurnosnih mjera u fabrici.

Evropski sud je posebno utvrdio da je prvostepeni sud mogao naložiti daljnje istražne radnje kako bi se utvrdilo moguće postojanje uzročne veze između izloženosti štetnim tvarima i bolesti umrle osobe, s ciljem identifikacije odgovornih za svako kršenje sigurnosnih mjera. Iz toga slijedi da domaći sudovi nisu učinili dovoljno napora da se utvrde činjenice predmeta, te da odluka o obustavljanju istrage nije pravilno obrazložena. Istraga stoga nije bila učinkovita.

Niort protiv Italije (br. 4217/23), 27.3.2025. godine

Povreda člana 3. Ek

Povreda člana 6.1. (građanski aspekt)

Podnosilac predstavke je Simone Niort, italijanski državljanin. Trenutno se nalazi na izdržavanju kazne zatvora u zatvoru Sassari. On pati od poremećaja ličnosti, uključujući granični i asocijalni poremećaj ličnosti, zbog kojeg se od djetinjstva liječi u nadležnih ustanova. Ustanovljen mu je invaliditet 100% i prima invalidninu. On je također narkoman.

Predmet se odnosi na medicinski tretman podnosioca predstavke i izvršenje kazne zatvora uprkos njegovim poremećajima. Osuđen je za teška krivična djela i smatra se opasnim za društvo.

Pozivajući se na član 3. (zabrana nečovječnog i ponižavajućeg postupanja), podnosilac predstavke se žali da je kontinuiranim boravkom u zatvoru spriječen da dobije odgovarajući psihijatrijski tretman. Pozivajući se na član 6. stav 1 (pravo na a pravično suđenje), žali se zbog neizvršenja dva naloga za njegovo prebacivanje u zatvor sa odgovarajućim objektima za liječenje njegovog psihijatrijskog poremećaja.

U pogledu člana 3. Evropske konvencije Evropski sud je, između ostalog, istakao da domaće vlasti nisu dokazale da su ispitale, na dovoljno rigorozan način, kompatibilnost zdravstvenog stanja podnosioca predstavke koji pati od mentalnih poremećaja sa pritvaranjem u zatvoru.

U odnosu na član 6. Evropske konvencije Evropski sud je istakao da je nalogom domaćeg tijela naređena hitna identifikacija druge zatvorske ustanove u kojoj bi zatvorenik mogao dobiti odgovarajuću skrb i liječenje. Međutim, podnosilac predstavke je ostao u zatvoru u Cagliariu više od šest mjeseci. Također, njegov transfer je bio motiviran sigurnosnim razlozima, nakon posebno zabrinjavajućeg čina samoozljeđivanja. Evropski sud je zaključio da domaće odluke koje se tiču pristupa medicinskoj skrbi nisu izvršene ili, u najmanju ruku, nisu izvršene u razumnom roku. Stoga je došlo do povrede člana 6. stav 1. Konvencije.

Povreda člana 6.1. Ek (pristup sudu)

Povreda člana 8. Ek

Podnosilac predstavke je Svitlana Volodymyrivna Golovchuk, državljanka Ukrajine koja je rođena 1961. godine i živi u Kijevu. U vrijeme događaja o kojima je riječ, bila je sudija Višeg upravnog suda.

Predmet se odnosi na promjene u ukrajinskom sudskom sistemu iz 2016. godine zbog kojih je Vrhovni sud – a ne tri postojeća kasaciona suda – nadležan za kasacionu reviziju i stoga najviši redovni sud u Ukrajini. Kao rezultat ovoga tri kasaciona suda, uključujući i Viši upravni sud u kojem je radila podnositeljica predstavke su ukinuti.

Pošto je bila neuspješna na dva konkursa za Vrhovni sud, gospođa Golovčuk je bila spriječena da obavlja sudijske funkcije, jer nije imenovana u drugi sud. Ona je na kraju, u februaru 2024. godine, odlučila da se povuče iz pravosuđa. Pozivajući se na član 8. (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) i član 13. (pravo na efikasan pravni lijek), gospođa Golovchuk se posebno žali da je njena nemogućnost da sudi kao sudija prekršila princip sigurnosti mandata sudija, te da nije imala pravni lijek u vezi ove situacije.

U pogledu člana 6. Konvencije Evropski sud je istakao da domaći zakon podnositeljici predstavke nije pružio mogućnost podnošenja tužbe za osporavanje de facto udaljenja od obavljanja njenih pravosudnih dužnosti, a nije bilo objektivnog opravdanja za njeno isključenje iz pristupa sudu sa stajališta potrebe očuvanja neovisnosti pravosuđa. Iako se ovaj slučaj razlikuje od predmeta Gumenyuk i drugi po tome što se ovaj odnosio na sudije starog Vrhovnog suda Ukrajine koji su bili spriječeni u obavljanju svojih pravosudnih funkcija na osnovu reforme iz 2016., Evropski sud ne vidi razloga da donese drugačiji zaključak u ovom predmetu, budući da podnositeljica predstavke također nije mogla pred sudovima osporiti svoju stalnu nesposobnost da sudi kao rezultat iste reforme. Evropski sud je zaključio kako podnositeljica predstavke nije imala pristup sudu kako bi osporila činjenicu da je bila spriječena u obavljanju svojih sudijskih dužnosti. Prema mišljenju Evropskog suda, taj nedostatak pristupa sudu nije bio razumno srazmjeran legitimnim ciljevima koji se žele postići. Prema tome, došlo je do povrede člana 6. stav 1. Konvencije zbog nedostatka pristupa sudu za podnositeljicu predstavke da ospori svoju stalnu nesposobnost da sudi.

U odnosu na član 8. Evropske konvencije Evropski sud je primio na znanje da je zbog zakonskih izmjena, u decembru 2023. godine podnositeljica predstavke na kraju dobila pravo podnijeti zahtjev Vrhovnom sudu za premještaj na žalbeni ili lokalni sud u skladu s njenom specijalizacijom. Međutim, podnositeljica zahtjeva odlučila je ne iskoristiti tu priliku i dala je otkaz u februaru 2024. jer je već imala dovoljan broj godina radnog iskustva za prijevremenu penziju. Odluka podnositeljice predstavke da podnese ostavku ne umanjuje činjenicu da je šest godina bila spriječena u obnašanju svoje sudijske dužnosti jer je domaća tijela nisu premjestila na drugi sud. Evropski sud je zaključio kako miješanje u prava podnositeljice predstavke nije ispunilo zahtjeve zakonitosti u smislu Konvencije. Tamo gdje se pokaže da miješanje nije ispunilo zahtjeve zakonitosti u svrhu Konvencije, normalno će se utvrditi kršenje člana 8. bez daljeg ispitivanja je li miješanje slijedilo "legitiman cilj" ili je bilo "nužno u demokratskom društvu". Prema tome, došlo je do povrede člana 8. Konvencije.